

Valintalautakunnan puheenjohtajan Johanna Vesikallion puhe Tietokirjallisuuden Finlandia-ehdokkaiden julkistuksessa 5.11.2018

Hyvät tietokirjallisuuden ystävät,

Tänään on juhlapäivä kaikille meille tiedon ja kirjallisuuden rakastajille. On hienoa päästä nostamaan valoon oikeaa tietoa ja taidokasta kirjoittamista.

Oikea tieto muuttaa maailmaa. Ei yhtään sen vähempää. Oikean, totuudellisen tiedon saantia pitää näinä maailman aikoina myös vaatia ja sitä pitää arvostaa. Uskon, että tämä Tietokirjallisuuden Finlandia-kilpailu tekee sitä osaltaan.

Parhaimmillaan loistava tietokirja saa katsomaan maailmaa toisin silmin. Kesämökin terassin alusta alkoi kuhista elämää erään ehdokaskirjan lukemisen jälkeen. Suomenlinnan rauniot eivät enää olleetkaan vain pittoreski tausta kesäpiknikille, vaan kauhujen ja kärsimyksen näyttämö sata vuotta sitten. Tällaista arkea historian merkkihenkilöt ovat eläneet?

Mistä viime ja tänä vuonna tietokirjailijat ja kustantamot ovat olleet kiinnostuneita? Mistä kirjoitettiin?

Meidän eteemme tulleet kirjat eivät tietenkään ole täydellinen kattaus siitä, mitä tietokirjallisuutta Suomessa on tänä vuonna julkaistu, mutta raadilla on erittäin hyvä kuva siitä mitkä aiheet tietokirjoittajia ja kustantajia ovat kiinnostaneet. Tämän vuoden kirjoissa oli mukana muun muassa sotahistoriaa, luonnontiedettä, uskontoja ja noitavainoja, lääketiedettä, urheilua, uskontoa, huumeita, elämäkertoja, ihmiskohtaloita, Venäjää, digitalisaatiota ja tekoälyä.

Yksi erityinen teema nousi näkyvästi tänä vuonna kilpailukirjoissa esiin ja hyvästä syystä – se teema oli 100 vuotta Suomen sisällissodasta, jota käsitteleviä kirjoja oli mukana paljon.

On myös sanottava, että Suomessa presidentit – sekä entiset että nykyinen – inspiroivat tietokirjoittajia, vuosi toisensa jälkeen.

Mitä jätimme kaipaamaan? Kilpailukirjoihin olisi vielä mahtunut mukaan useampi tätä aikaa kuvaava yhteiskunnallinen teos ja varsinkin nuorempien tekijöiden tekemänä. Aika tavalla kirjoissa on katsottu taaksepäin, ja hyvä niinkin, mutta näkemyksiä ja tulkintoja nykyajasta lukisi myös mieluusti.

Kriteereitä ehdokaskirjoille oli kaksi: kirjan pitää olla kerronnaltaan hyvä ja sen pitää tuoda uutta tietoa. Nämä kriteerit kuulostavat hyvin yksinkertaisilta, ja käytännössä ne osoittautuivatkin varsin toimiviksi. Luku-urakan edistyessä raatimme huomasi, että hyvin moni kirja kompastui jompaankumpaan – ja useimmin siihen, että kerronta ei temmannut mukaansa.

Minulla ja raadilla olisikin siksi teille kirjailijat vielä pyyntö.

Nostakaa katseenne ylös omasta tekstistä ja katsokaa lukijaa.

Älkää kirjoittako itsellenne, perheellenne tai tutkijayhteisöellenne, jos toivotte, että joku muukin kuin he lukevat tekstin. Parhaissa teoksissa – näissä finalistikirjoissa – loisti joka sivulla se, että kirjoittaja oli intohimoisen kiinnostunut aiheestaan ja hänellä oli kyky ja viitseliäisyys kertoa se myös meille muille.

Nyt lämmin kiitos teille kanssaraatilaistilaisille Heli Kuvaja ja Tuomas Kaseva! Kirjojen perkuuta oli hauskaa, antoisaa ja ammattimaista tehdä kanssanne. Riemuitsimme yhdessä, kun kirjakasasta löytyi aarre ja vastaavasti kirosimme yhdessä, kun lukemattomien kirjojen pino ei vaan tuntunut pienentyvän. Kiitos myös Kirjasäätiön pääsihteerille Elina Lahdenkaupille, joka pidit meidät hienosti kurissa ja järjestyksessä ja huolehdit kokonaisuudesta.

Lämpimät onnittelut jo nyt kaikille teille finalisteille! Joka ikinen tänne asti selvinnyt kirja on lajinsa muotovalio: kirkkaasti ajateltu ja intohimolla kirjoitettu. Kiitos teille ja kustantamoille näistä aarteista.

Nyt on hetki luovuttaa kuusi finalistia varsinaisen valitsijan Virpi Suutarin haltuun, tyytyväisin ja kieltämättä aika helpottuneinkin mielin ja toivottaa onnea ja viisautta voittajan valintaan!

